DERS	**FIKIH**
SÜRE	8. HAFTA – 05-09 Kasım 2018 – 1. SAAT + 2. SAAT
ÜNİTE	2. FIKIH İLMİNİN DOĞUŞU, GELİŞMESİ VE İCTİHAD
KONU	2. Mezheplerin Oluşum Dönemi 2.1. Fıkıh Mezheplerinin Doğuşunu Hazırlayan Sebepler
KAZANIMLAR	5. Fıkhi mezheplerin oluşumunu hazırlayan sebepleri değerlendirir.
KONUNUN İŞLENİŞİ	

2. MEZHEPLERİN OLUŞUM DÖNEMİ

Mezhep (مَذْهَبٌ): Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri, anlayış, görüş, öğreti.

Mezheplerin Oluşum Dönemi Özellikleri

- ✓ Bazı âlimler mezheplerin oluşumunu tabiîn dönemi olarak kabul etseler de genel kabule göre mezhepler **tebe-i tâbiînin yaşadığı hicri 1-2 / miladi 8-9. asır**larda oluşmaya başlamıştır.
- ✓ Meşhur imamların yaşadığı ve mezheplerin oluştuğu dönemi kapsamaktadır.
- ✓ İlim merkezi olan Kûfe'nin yanı sıra Bağdad da merkez hâline gelmiştir.
- ✓ Fıkhın bütün alanlarında ictihadlar yapılmış,
- ✓ fıkıh kitapları yazılmaya başlanmış böylece fıkıh tedvin (derleme) edilmiştir.
- ✓ Fıkıh çalışmaları mezhep merkezli olarak yürütülür olmuştur.
- ✓ Bu dönemde o kadar çok fıkıh çalışması yapılmıştır ki bu miras hâla İslam âlemine yetmektedir.
- ✓ Oluşmuş olan meşhur mezhepler tüm ümmet tarafından kabul görmüştür. Öyle ki sonraki fakihler, bu dönemden devraldıkları kaide ve esaslar ile yeni çıkan meselelere fetvalar verir olmuştur.
- ✓ Bu dönem rahatlıkla denebilir ki **fıkhın yüz akı ve gurur vesilesi olduğu dönemdir**.

2.1. FIKIH MEZHEPLERİNİN DOĞUŞUNU HAZIRLAYAN SEBEPLER

Mezheplerin bir ekol olarak ortaya çıkmasına sebep olan sosyal etmenler:

- ➢ Müslümanların nüfusunun çoğalması,
- ➢ Farklı kavimlerin Müslüman olması,
- ➢ İslam topraklarının Ensülüs'ten Orta Asya'ya kadar çok geniş bir coğrafyaya genişlemesi,
- ➢ Çok farklı örf ve adetlerin İslam kültürü arasına girmesi,
- ➢ Ticari ve sosyal münasebetlerin olağanüstü gelişmesi,
- ➢ İlim merkezlerinin etkin hâle gelmesi,
- ➢ Pek çok toplumsal ihtiyaçların ortaya çıkması

Mezheplerin bir ekol olarak ortaya çıkmasında etkili olan ilmi etmenler:

- Nassın (Ayet ve hadis) anlaşılmasındaki ihtilaflar,
- Nassın (ayet ve hadisin) subûtu (var olması) ile ilgili ihtilaflar,
- Müctehidlerin bazı hadislere ulaşıp ulaşamamasından kaynaklanan ihtilaflar,
- Müteâriz (birbirine zıt) nasların telifi (yazılması) veya bu nasların tercihindeki ihtilaflar,
- Usül kaidelerindeki ihtilaflar,
- Hüküm çıkarma metodlarındaki ihtilaflar.

.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. **“Mezhep” nedir?**
2. **Alimlerin genel görüşüne göre mezhepler ne zaman oluşmaya başlamıştır?**
3. **Mezheplerin Oluşum Dönemi özelliklerini söyleyiniz.**
4. **Mezheplerin bir ekol olarak ortaya çıkmasına sebep olan Sosyal Etmenler’i söyleyiniz.**
5. **Mezheplerin bir ekol olarak ortaya çıkmasına sebep olan İlmi Etmenler’i söyleyiniz.**